

Høringsnotat

Innhold

1. Innledning.....	1
2. Gjeldende rett.....	2
2.1 Brukthandeloven	2
2.2 Brukthandelforskriften	2
3. Internasjonale forpliktelser.....	3
4. Dagens handel med brukte og kasserte ting.....	4
5. Departementets vurdering av brukthandeloven	5
5.1 Forebygge omsetning av stjålne gjenstander	5
5.2 Bevilling	5
5.3 Utvidet kontrolladgang	6
5.4 Krav til forretningsstedet, oppbevaringsplikt og protokollføring	8
5.5 Departementets forslag.....	9
6. Økonomiske og administrative konsekvenser	9
Forslag	11

1. Innledning

Det har vært en stor utvikling i handlemønsteret for brukte gjenstander de siste årene. Fra at brukte og kasserte ting tidligere i stor grad ble omsatt gjennom fysiske brukthandelforretninger, skjer denne type handel i dag i større grad i privat regi. Gjennom nettportaler som Finn.no, QXL.no, Nettauksjon.no og mobilapplikasjoner om LetGo, Shpock og Tise legger privatpersoner ut klær, møbler, interiørartikler og annet for salg.

I et bærekraftig velferdssamfunn er det viktig at vi utnytter ressursene våre på en god måte. Regjeringen vil at Norge skal være et foregangsland i utviklingen av en grønn, sirkulær økonomi. Det å legge til rette for gjenbruk av klær og ting er en del av den sirkulære økonomien. Reguleringer bør ikke bremse overgangen til sirkulær økonomi. I Granavolden-erklæringen sier regjeringen at den vil fjerne eller endre regelverk som er til hinder for teknologisk utvikling og nye forretningsmodeller i næringslivet og offentlig sektor. Brukthandelovens bestemmelser er utformet med utgangspunkt i at handel med brukte gjenstander skjer i en fysisk butikk, noe som kan innebære at loven kan være til hinder for utviklingen av nye forretningsmodeller.

Brukthandellovens formål er å hindre ulovlig omsetning av stjålne gjenstander. Brukthandelloven og -forskriften er ment å gi politiet et utvidet etterforskningsverktøy for å forebygge omsetning av stjålne eller ulovlig mottatte gjenstander, og lette arbeidet med å spore opp slike gjenstander. Økt mulighet for å ta i bruk digitale verktøy og utviklingen i handlemønsteret gir grunn til å vurdere om bestemmelsene i brukthandelloven fremdeles er et relevant virkemiddel for å bidra i politiets arbeid med å forhindre omsetning av stjålne gjenstander.

2. Gjeldende rett

2.1 Brukthandelloven

Lov 22. desember 1999 nr. 105 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting (brukthandellova) gjelder "handelsverksemd med brukte og kasserte ting", jf. § 1. Begrepet "handelsverksemd" er nærmere definert i § 1 annet ledd som: "handel med varer i næring for egen eller framand rekning eller i framand navn".

Myndigheten til å gi bevilling til brukthandelvirksomhet eller eventuelt trekke den tilbake er delegert til politiet. Etter § 2 krever "[h]andelsverksemd med og oppkjøp med sikte på sal av brukte og kasserte ting, medrekna brukte kunstgjenstandar og antikvitetar" bevilling fra politiet. Det kreves bevilling for alle steder der virksomheten drives, både på innkjøpssted og salgssted. Det er gjort unntak fra kravet om bevilling for virksomheter drevet av advokater i § 3.

2.2 Brukthandelforskriften

Forskrift av 22. desember 1999 nr. 1379 om handelsverksemd med brukte eller kasserte ting mv. gjelder for handel med varer i næring, også for utenlandske foretak som driver handel i Norge, jf. § 1. Betegnelsen handel omfatter salg, medregnet auksjonsvirksomhet, og oppkjøp med sikte på salg av brukte eller kasserte ting, både enkeltgjenstander og vareparti, jf. § 1 annet ledd.

Forskriften gjelder tilsvarende for den som til bruk i egen virksomhet kjøper eller bytter til seg platina-, gull-, og sølvvarer, edelstener, perler og smykker, jf. § 2.

Søknad om bevilling etter brukthandelloven i et politidistrikt skal sendes til og avgjøres av vedkommende politimester, jf. § 3. Skal det drives handel i flere politidistrikter, skal søknaden sendes til den politimesteren der virksomheten har sitt hovedkontor. I disse tilfellene skal de berørte politimestrene uttale seg i saken før bevilling utstedes. Ved behandlingen av søknaden kan det legges vekt på tidligere domfellelser eller bøtelegginger når disse gir grunn til å frykte misbruk av bevillingen. Domfellelse eller bøter for ran, tyveri, heleri eller lignende de siste to årene vil under enhver omstendighet føre til avslag på søknaden. Er det en annen enn bevillingshaver som skal stå for handelen, må også han ha bevilling. Dersom søker er en juridisk person, skal bevilling gis til foretaket ved en navngitt person i ledelsen.

Det er Politidirektoratet som er klageinstans for de avgjørelsene som treffes i bevillingsspørsmålene, jf. § 5.

Videre stiller forskriften krav til driften av brukthandlervirksomheter. Brukthandel kan kun drives fra steder eller rom som er godkjent av politiet, jf. § 8. Tilsvarende gjelder for oppbevaringssteder og lignende.

Etter § 10 skal den handlende føre protokoll over alle mottatte ting. Protokollen skal godkjennes av politiet. Dette gjelder enten tingen er mottatt mot vederlag eller ikke. Protokollen skal føres kronologisk og til enhver tid være à jour, og den skal oppbevares i ti år fra det tidspunkt opplysningene om tingen ble ført inn.

Etter § 11 har bevillingshaveren en oppbevaringsplikt som innebærer at mottatte gjenstander ikke kan ødelegges, omarbeides eller selges før 14 dager etter mottak. Det er ikke tillatt å oppbevare ting som handelen omfatter utenfor de stedene som er godkjent av politiet.

Bestemmelsene i forskriften, herunder protokoll- og oppbevaringsplikten, gjelder ikke for handel med motorvogner som er registreringspliktige etter vegtrafikkloven § 15 og mottak, kjøp og salg av gjenstander ment for industriell destruksjon og/eller gjenvinning (med unntak av edle metaller), jf. § 12 og § 1.

Det er politiet som fører kontroll med at bestemmelsene i forskriften overholdes, jf. § 14. De kan til enhver tid kontrollere forretnings- og oppbevaringsstedet. Den handlende plikter, på oppfordring fra politiet, å vise protokollen og de tingene han besitter på forretnings- og oppbevaringsstedet, samt kontor, bakrom eller lignende som ligger i tilknytning til virksomheten.

Dersom en brukthandler får mistanke om at den som tilbyr ting for salg, har fått tingen i hende ulovlig eller av andre grunner ikke har rett til å avhende den, skal straks melde fra til politiet, jf. § 15.

Etter § 16 kan politiet, når de finner det formålstjenlig, bestemme at en handlende skal melde ifra når han tar imot visse typer ting, for eksempel ved å pålegge ham å sende inn oversiktslister eller lignende. Arrangører av antikk- og samlermesser, bruktmarkedet og lignende plikter å sende liste over påmeldte deltakere til politiet samtidig med melding eller søknad om arrangementet etter politiloven.

3. Internasjonale forpliktelser

Brukthandlervirksomheter har tidligere vist seg å være en arena for omsetning av stjålne og ulovlig innførte kunst- og kulturgjenstander.

Norges arbeid med å bekjempe ulovlig handel med kunst og kulturgjenstander tar utgangspunkt i de nasjonale forpliktelsene som følger av Norges tilslutning til UNESCOs 1970-konvensjon om ulovlig handel med kulturgjenstander (2007) og UNIDRIOT-konvensjonen om tilbakeføring av ulovlig innførte kulturgjenstander (2001). I tillegg har

Norge gjennom EØS-avtalen sluttet seg til EUs direktiv fra 1995 om tilbakeføring av kulturgjenstander.

Konvensjonene forplikter statene til å returnere kulturgjenstander som er kommet til landet ulovlig. Det er lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven) med tilhørende forskrift som ivaretar Norges forpliktelser etter konvensjonene. Denne loven forvaltes av Kulturdepartementet.

Konvensjonene forplikter også statene til å rapportere om status for arbeidet med nasjonal oppfølging av konvensjonens bestemmelser. I denne forbindelse har omtale av brukthandeloven som et verktøy for å motvirke omsetning av stjalne kulturgjenstander, inngått i Norges rapporter.

4. Dagens handel med brukte og kasserte ting

Siden brukthandeloven trådte i kraft i 1999, har det vært en stor utvikling i hvordan handel med bruktgjenstander foregår. Brukthandel foregår fremdeles fra de tradisjonelle fysiske brukthandelforretningene og gjenvinningsbedrifter som Fretex og NSM Gjenbruk, men siden loven trådte i kraft har ulike nettplattformer og mobilapplikasjoner blitt en populær arena for å selge brukte gjenstander.

Nettsider som Finn.no, QXL.no og Nettauksjon.no i tillegg til mobilapplikasjoner som LetGo, Shpock og Tise har gjort det mulig og lett tilgjengelig for privatpersoner å legge ut egne eiendeler for salg.

I 2016 ble det publisert i overkant av 8 millioner annonser på Finn.no, og i snitt er det 6,3 millioner unike brukere innom nettsiden hver uke¹. I tillegg er det lansert flere mobilapplikasjoner for kjøp og salg av brukte gjenstander de siste årene. Mobilapplikasjonen Tise som ble lansert i 2016 hadde i mai 2017 190 000 registrerte brukere, og 25 000 til 30 000 av disse bruker appen daglig². I tillegg til at brukeren lager sin egen salgsannonse, kan appen knyttes opp til sosiale medier som Facebook, slik at brukeren også kan følge med på hva venner og kjente legger ut for salg. Interessen for gjenbruk kan være et uttrykk for et generelt økt miljøengasjement, og et ønske om å begrense antall eiendeler og endre en "bruk og kast"-mentalitet.

Der man tidligere benyttet seg av tradisjonelle brukthandelforretninger og loppemarkeder o.l. for å selge gjenstander, har nettsider og mobilapplikasjoner gjort det enkelt for brukerne å selge på egen hånd. Nettplattformene og mobilapplikasjonene har i stor grad blitt den nye markedsplassen for salg av brukte og kasserte ting. Plattformene leverer imidlertid i hovedsak kun en infrastruktur som tjeneste (en markedsplass), hvor kjøpere og selgere kan møtes. Nettsider som Finn.no driver dermed ikke selv "handelsverksemd med brukte og kasserte ting", og er derfor ikke underlagt brukthandelovens krav.

¹ <https://hjemmehos.finn.no/hc/no/articles/211817929-Fakta-om-oss>

² <https://www.dn.no/grunder/2017/05/01/1900/Medier/ung-brukt-app-i-sterk-vekst>

5. Departementets vurdering av brukthandelloven

Nye handlemønstre for brukte gjenstander har gjort det aktuelt for Nærings- og fiskeridepartementet å vurdere om brukthandellovens regler fremdeles er relevante sett opp mot annet lovverk som skal hindre omsetning av tyvegods. Brukthandelloven regulerer en bransje, og er lagt under Nærings- og fiskeridepartementets ansvarsområde, men formålet med loven er i hovedsak justispolitisk – å bidra til å motvirke omsetning av stjalne gjenstander.

5.1 Forebygge omsetning av stjalne gjenstander

I straffeloven § 332 står det at:

"For heleri straffes den som mottar eller skaffer seg eller andre del i utbytte av en straffbar handling. Likestilt med utbytte er en gjenstand, fordring eller tjeneste som trer istedenfor det".

Hovedformålet med denne bestemmelsen er å hindre at forbrytelser skal lønne seg. Brukthandellovens formål er også å forebygge omsetning av stjalne gjenstander.

Videre er formålet til brukthandelloven å lette politiets arbeid med å oppspore stjalne gjenstander. Straffeprosessloven³ kapittel 18 gir regler om politiets etterforskning. Etterforskning foretas etter straffeprosessloven § 224, *"når det som følge av anmeldelse eller andre omstendigheter er rimelig grunn til å undersøke om det foreligger straffbart forhold som forfølges av det offentlige."* Nærmere regler om politiets midler i etterforskningen er regulert i straffeprosesslovens fjerde del. Her gis politiet hjemmel til å ta beslag i gjenstander, jf. §§ 205 og 206, utføre ransaking, jf. §§ 192 flg., gi pålegg om sikring av elektronisk lagrede data, jf. §215 a mm.

I lys av dagens omsetningsmønstre for brukte gjenstander, ber departementet om høringsinstansenes vurdering av om det fremdeles er behov for å pålegge brukthandelaktører økte administrative byrder gjennom bestemmelsene i brukthandelloven, eller om bestemmelsene i straffeprosessloven gir tilstrekkelige virkemidler for å etterforske helerivirksomhet i brukthandelnæringen.

5.2 Bevilling

Et sentralt virkemiddel i brukthandelloven er å stille krav om bevilling for å kunne drive brukthandel.

Uten et krav om bevilling er det straffeloven § 56 som er myndighetenes mulighet til å holde enkeltaktører utenfor en bransje:

"Den som har begått en straffbar handling som viser at vedkommende er uskikket til eller kan misbruke en stilling, virksomhet eller aktivitet, kan, når almenne hensyn tilsier det,

- a) *fratas stillingen, eller*
- b) *fratas retten til for fremtiden å ha en stilling eller utøve en virksomhet eller aktivitet."*

³ Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker

Denne bestemmelsen ivaretar formålet med å hindre at personer som tidligere har begått vinningskriminalitet som tyveri, heleri e.l. kan drive næringsvirksomhet. Det imidlertid grunn til å anta at bevillingssystemet er et mer effektivt virkemiddel i den forstand at både forarbeider og rettspraksis legger til grunn en høy terskel for å idømme noen rettighetstap etter straffelovens bestemmelse⁴, mens bevilling kan nektes eller bli trukket tilbake dersom politiet vurderer at det er grunn til "å frykte misbruk". Samtidig gir ikke den forhåndsvurderingen som ligger i et bevillingssystem, i seg selv en garanti for at stjalne gjenstander ikke omsettes ved enkelte brukthandelforretninger.

I tillegg til å være et virkemiddel for å holde enkelte aktører utenfor, kan brukthandelovens krav om bevilling bidra til å gi politiet en oversikt over aktørene i bransjen. Bevillingskravet ble imidlertid utformet i en tid hvor bransjen i hovedsak bestod av fysiske brukthandelforretninger. Det er derfor grunn til å anta at kravene ikke gir like god oversikt over brukthandelvirksomhet i dag, gitt nye handlemønstre for brukthandel.

Utviklingen som er beskrevet i kapittel 4, at enkeltpersoner selger egne brukte ting selv i stedet for å levere dem hos en brukthandler, vil til en viss grad gjøre bevillingssystemet mindre relevant. Enkeltpersoner som selger en og annen gjenstand driver ikke handel i næringsvirksomhet, og omfattes derfor ikke av kravet om bevilling. Med dette faller mye av dagens brukthandel utenfor loven. Nettportaler som Finn.no leverer en infrastruktur hvor kjøper og selger kan møtes, men hvor de ikke har noen rolle i selve brukthandelen. Plattformleverandørene stiller i utgangspunktet ikke vilkår for hvilke varer som skal selges, bestemmer ikke pris på varene, fastsetter ikke hvordan varen skal sendes, og de oppbevarer heller ikke varen – med andre ord svært lite av det en tradisjonell brukthandler gjør. Muligheten for å drive den organiserte formen for helerivirksomhet, som brukthandlere tidligere kunne være en arena for, faller dermed i stor grad bort.

Når brukthandelen nå foregår på en slik måte at krav om bevilling i liten grad treffer en stor del av handelen, har den mistet mye av sin tidligere funksjon. Selv om brukthandel i stor grad drives på nye måter, finnes fremdeles de tradisjonelle brukthandelforretningene og bevillingspliktige nettbutikker for brukthandel. Departementet mener at det er behov for å vurdere nytten ved det å opprettholde et bevillingssystem opp mot den administrative kostnaden dette påfører de virksomhetene som driver brukthandel i næring.

Departementet ber om høringsinstansenes innspill til om det fremdeles er grunn til behandle brukthandelvirksomhet strengere enn andre næringer, ved å ha særskilte virkemidler for å holde enkeltaktører utenfor slik virksomhet ved et bevillingssystem og for å holde oversikt over brukthandelaktører.

5.3 Utvidet kontrolladgang

Et av de utvidede etterforskningsverktøyene som gis i brukthandelforskriften er at politiet til enhver tid kan kontrollere forretnings- og oppbevaringsstedet, med andre ord f.eks.

⁴ Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) s. 454 andre spalte, og bla. Rt. 1999 s. 383.

undersøke lagre og bakrom i en butikk. Den alminnelige undersøkelsesbestemmelsen er fastsatt i straffeloven § 192, hvor det fremgår at:

"Når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling som etter loven kan medføre frihetsstraff, kan det foretas ransaking av hans bolig, rom eller oppbevaringssted for å sette i verk pågripelse eller for å søke etter bevis eller etter ting som kan beslaglegges eller som det kan tas heftelse i".

Med "skjellig grunn" menes god eller rimelig grunn, og mistanken må være velbegrunnet. Det kreves at det er mer sannsynlig at vilkårene for straffansvar er oppfylt enn at de ikke er det, dvs. et krav om sannsynlighetsovervekt⁵. Kravet om skjellig grunn til mistanke er en vesentlig høyere terskel for ransaking enn det som ligger i brukthandelforskriften.

Nye handlemønstre for brukthandel gjør at også denne delen av brukthandelregelverket blir mindre relevant. Politiets mulighet til å kontrollere bakrom gjør seg i hovedsak gjeldende for de tradisjonelle brukthandelforretningene og for ev. nettbaserte brukthandelforretninger som har et forretnings- og oppbevaringssted. Mange av dagens nettbaserte brukthandelforretninger oppbevarer imidlertid ikke gjenstander selv. Dette kan gjøre det utfordrende å skulle oppfylle kravene i regelverket.

Selv om den utvidede adgangen til kontroll kun gjelder for en del av den totale brukthandelvirksomheten i Norge, gir hjemmelen i brukthandelforskriften politiet en mulighet til å ta stikkprøver uten en foregående vurdering hos de aktørene som omfattes av loven. Det kan gjøre det mulig for politiet å raskt gjennomføre kontroller ved eventuelle tips, eller som oppfølging av spor. Hjemmelen til utvidet kontrolladgang kan i så henseende synes å være et effektivt og treffsikkert virkemiddel. En slik adgang kan oppleves krevende for en brukthandler dersom det gjennomføres kontroll, men medfører i utgangspunktet ikke vesentlige løpende økonomiske eller administrative byrder for de næringsdrivende i bransjen.

Både søknader om bevilling og kontroll med den enkelte brukthandelvirksomhet krever ressurser hos politiet, som er bevillingsmyndighet etter loven. I en artikkel skrevet av Økokrim i 2011⁶ fremgår det at STRASAK-registeret⁷ kun viser 28 saker som er rubrisert under kode 8535-Brukthandeloven. Artikkelforfatteren skriver at "resultatet blir mer beskrivende når vi vet at dette gjelder hele landet i en periode uten tidsavgrensning og at mange av sakene ble henlagt".

Det at politiet ikke alltid fullt ut benytter bestemmelsene i brukthandeloven er ikke i seg selv et tilstrekkelig argument for å fjerne reglene. Likevel kan tallene indikere at det enten er vanskelig å prioritere ressurser til dette arbeidet eller at behovet for bestemmelsene ikke oppleves som spesielt stort.

⁵ Rt. 1993 s. 1302 og Rt. 2011 s. 946

⁶ <https://www.okokrim.no/mye-brukthandel-lite-brukt-lov.416231.no.html>

⁷ Politiets straffesaksregister

Mange ulike typer virksomhet over internett kan gjøre det svært utfordrende for politiet å få oversikt over aktørene og hvorvidt de driver lovlig virksomhet. Samtidig kan digital sporbarhet gi nye muligheter når så mange aktører opererer på nett. I stedet for fysisk tilstedeværelse på en brukthandelforretning, kan politiet få oversikt over selgere som er bevillingspliktige f.eks. gjennom Finn.no, og også annonsehistorikk slik at tidligere salg kan etterforskes. Sporbarheten som følger med å operere på nett, kan innebære at behovet for utvidet kontrolladgang reduseres i det nye måter å lette politiets arbeid i å spore opp stjålne gjenstander oppstår.

Gjennom straffeprosessloven har myndighetene hjemmel til å undersøke elektroniske data. I §215 a fremgår det:

"Påtalemyndigheten kan som ledd i etterforskning gi pålegg om sikring av elektronisk lagrede data som antas å ha betydning som bevis".

Departementet ber om innspill og vurderinger av behovet for og nytten ved å videreføre hjemmelen som gir politiet en utvidet adgang til å føre kontroll med brukthandelvirksomheter.

5.4 Krav til forretningsstedet, oppbevaringsplikt og protokollføring

Brukthandelforskriften har bestemmelser som stiller krav til å oppbevare innleverte gjenstander i minimum 14 dager, føre protokoll over mottatte gjenstander og krav om ryddige lokaler. Disse kravene er særegne for brukthandelsnæringen.

Det stilles ikke tilsvarende krav i det alminnelige etterforskningsregelverket, men det gis mulighet til å ta beslag i gjenstander etter straffeprosessloven § 203:

"Ting som antas å ha betydning som bevis, kan beslaglegges inntil rettskraftig dom foreligger i saken."

Kravene i brukthandeloven kan innebære utfordringer for muligheten til å utvikle nye forretningsmodeller. Nettbutikker som formidler bruktgjenstander som er tilgjengelige for salg fra privatpersoner eller bedrifter rundt om i landet, er bevillingspliktige og dermed underlagt forskriftens krav til lokale, protokollføring, oppbevaring osv. Enkelte nettbutikker har ikke selv et fysisk handelssted, men formidler varene på vegne av andre selskaper via en nettbutikk. Dette reiser spørsmål om hva som er "forretnings og oppbevaringsstaden" etter forskriftens § 14, og hvor politiet skal føre kontroll. Kravet om oppbevaringsplikt blir også vanskelig for denne type aktører å oppfylle da gjenstanden kanskje aldri vil befinne seg hos "brukthandleren". Denne utfordringen gjør seg også gjeldende for reglene om protokollføring.

Kravene innebærer administrative byrder for de næringsdrivende som omfattes av bestemmelsene. Samtidig er det usikkert både i hvilken grad politiet faktisk benytter disse verktøyene, jf. artikkelen omtalt i kapittel 5.3 ovenfor, og hvorvidt politiet har behov for denne type bestemmelser som bistand i etterforskning.

Departementet ber høringsinstansene om en vurdering av behovet for å fremdeles stille disse kravene, gitt at kravene kan hindre utvikling av nye forretningsmodeller og at de innebærer administrative byrder for de næringsdrivende.

5.5 Departementets forslag

Departementet ser grunn til å vurdere om det fremdeles foreligger et behov for bestemmelsene i brukthandeloven og -forskriften. Dette er fordi regelverket i stor grad fremstår som utdatert, at det kan hindre utvikling av nye forretningsmodeller og medfører økonomiske og administrative byrder for de næringsdrivende.

Både for aktører som benytter seg av nettet som sin handelsplass og for de fysiske brukthandelforretningene kan det argumenteres med at politiet har tilstrekkelige etterforskningsverktøy gjennom bestemmelsene i straffeloven og straffeprosessloven.

Det kan være flere alternativer til dagens regelverk. Ett alternativ er å oppheve loven i sin helhet. Et annet er å oppheve loven, men videreføre bestemmelsen om politiets utvidede adgang til å gjennomføre kontroll. Et tredje er å utrede en helt ny lov som i større grad tar hensyn til det nye handlemønsteret for brukte gjenstander, og samtidig ikke er til hinder for utvikling av nye forretningsmodeller.

Departementet fremmer her et lovendringsforslag om å oppheve brukthandeloven, men likevel videreføre bestemmelsen om politiets utvidede adgang til å gjennomføre kontroll. Departementet ber om høringsinstansenes vurdering av om dette er den mest hensiktsmessige løsningen.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Vurderingene over indikerer at dagens regulering av brukthandel ikke fullt ut treffer bransjen. Bestemmelsene har i stor grad mistet sin funksjon, og i tillegg medfører de en del utfordringer for nye forretningsmodeller. Handel med brukte gjenstander kan ut fra et klima- og miljøperspektiv være positivt. Dette tilsier at de administrative hindrene for handel med brukte gjenstander bør reduseres.

Ingen endringer

Basert på drøftelsene over har departementet vurdert ulike løsninger. Et alternativ er å ikke gjøre endringer i loven. Dette innebærer at loven er delvis effektiv for deler av bransjen, men ikke nødvendigvis et effektivt virkemiddel for politiet som har begrensede ressurser. Bestemmelsene innebærer økonomiske og administrative kostnader for deler av bransjen, bl.a. søknad om bevilling, protokollføring, oppbevaring av varer med mer. I tillegg vil de utfordringene som reglene i brukthandelforskriften medfører for nye, nettbaserte forretningsmodeller holde frem. Det er i dag utfordrende å etablere nettbasert, bevillingspliktig brukthandel – og oppfylle kravene i brukthandelregelverket for drift – da reglene er tilpasset fysiske butikker.

Oppheve hele loven

Et annet alternativ er å oppheve loven i sin helhet. Opphevelse av loven og bevillingssystemet vil medføre besparelser i form av saksbehandlingstid for politiet. Vi har ikke sikre tall på hvor mye tid og ressurser politiet bruker på håndheving av brukthandelloven, og dermed hvor stor besparelse som ligger i å fjerne regelverket. Det er også usikkert om behovet for kontrollvirksomhet vil øke som et resultat av opphevelse av loven. Dette kan isolert sett medføre økte kostnader.

Løsningen vil imidlertid være en forenkling for de næringsdrivende i form av redusert arbeid i forbindelse med søknad om bevilling. Opphevelse av kravet om protokollføring og oppbevaringsplikten vil også forenkle det administrative arbeidet med salg av brukte gjenstander for de næringsdrivende.

Oppheve loven, men beholde bestemmelsen om utvidet adgang til kontroll

Et tredje alternativ er å oppheve bestemmelsene om bevillingsplikten og krav til handel, men beholde en særskilt bestemmelse om politiets utvidede tilgang til å kontrollere handelslokalene til brukthandelvirksomheter. For politi og næringsdrivende vil konsekvensene i stor grad være tilsvarende som hvis hele loven oppheves, men politiet vil kunne beholde det virkemiddelet som etter departementets vurdering kan ha en effekt i å oppnå formålet om å oppspore stjålne gjenstander. For de næringsdrivende vil de fleste administrative byrder bli opphevet, mens ulempene ved å noen ganger få kontroll fra politiet vil være de samme som i dag. Ulempene ved kontroll etter dagens regelverk vurderes ikke å være av vesentlig karakter.

Departementet har valgt å foreslå sistnevnte alternativ i lovforslaget nedenfor. Dette er begrunnet i drøftelsene i kapittel 5, med hovedvekt på at bestemmelsene i loven og forskriften ikke synes å bidra til å oppnå formålet, og loven fremstår som et hinder for endrede forretningsmodeller innenfor brukthandelbransjen. Samtidig er det viktig å anerkjenne at omsetning av brukte gjenstander kan være en handelsarena som kan benyttes til helerivirksomhet, og at politiet kan ha et mer vidtrekkende behov for kontroll. En lavere terskel for å kunne kontrollere handelsstedet synes som et godt virkemiddel i å hindre omsetning av tyvegods.

Helt nytt regelverk

Departementet har ikke utredet flere alternativer, slik som for eksempel et helt nytt regelverk. Et helt nytt regelverk må i tilfellet ikke vil være tilsvarende til hinder for utvikling av nye forretningsmodeller som gjeldende regelverk. Dersom tilbakemeldingene fra høringsrunden tilsier at det fremdeles er behov for mer omfattende regler enn det som her foreslås, vil det være grunn til å vurdere dette.

Forslag

Forslag til lov om opphevelse av lov 22. desember 1999 nr. 105 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting (brukthandellova)

I

Lov 22. desember 1999 nr.105 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting (brukthandellova) oppheves.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Eventuelle endringer i andre lover, jf. punkt 5.2.3

I lov dd.mm.åå gjøres følgende endringer:

§ x

Politiet kan til enhver tid kontrollere forretnings- og oppbevaringsstedet ved brukthandelvirksomheter. Dette gjelder også kontor, bakrom eller lignende som ligger i tilknytning til forretnings- og oppbevaringsstedet.